

Yeni İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu*

Avukat Gökhan Küçük¹

Beklenen Kanun Çıktı!

6331 sayılı İSG Kanunu Cumhurbaşkanlığı tarafından onaylanarak 30 Haziran 2012 tarih ve 28339 sayılı Resmî Gazete'de yayımlandı ve resmen nuretopu gibi bir kanunumuz oldu. 2008 yılından beri dergimizin ilk sayısından itibaren kanun tasarıları ve çalışmaları ile ilgili birçok haber yaptık, ilgililerden görüş aldık, tasarıları değerlendirdik. O günden bugüne bakınca Kanun'un son hali kapsam açısından önemli değişikliğe uğradıysa da genel olarak 7 yıllık tartışma süreci değerlendirildiğinde tatmin edici hükümler içermiyor.

2005 yılından beri AB'ye uyum hazırlıkları içinde sürekli tartışılan, kaç defa taslak olarak yayınlandığını hatırlayamadığımız, ara ara gündeme gelen, gündeme gelişle fırtınalar kopartan, bir süre sonra da nadasa bırakılarak garip bir kısır döngü içinde 7 yıl 'ha çıktı ha çıkacak' denilerek merakla beklenen İSG Kanunu 20 Haziran itibarıyla Meclis'te kabul edildi. Ne garip bir tesadüftür ki Kanun üzerine yapılan görüşmeler sırasında Meclis bahçe-

sinde bir işçi göçük altında kalarak can verdi. Bu acı tesadüf de tarihe not düşüldü. Hala tarafların kafasında birçok soru işareti var. Kanun bu haliyle bağımsız bir İSG Kanunu olması ve tarihimizde bir ilk olması açısından elbette önemli ancak mevcut mevzuattan kapsam haricinde - ki bu madde de işyeri tehlike sınıfına göre değişmekle birlikte

en az bir yıl sonra yürürlüğe girecek- farklı olarak aman aman bir iyileştirme getirmiyor maalesef.

Farklı olan bazı maddeleri incelemekte fayda olduğunu düşünerek biraz bu tarafa bakalım istedik.

Kapsam genişledi ancak yürürlüğe girmesi bekleyecek

Kanunda en çok ses getiren maddede kapsam maddesi oldu. Önceden kamu işyerlerinde ve 50 altı işçi çalıştıran işyerlerinde iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli çalıştırma zorunluluğu bulunmuyorken, Kanun ile bu işyerleri de kapsama alınmış oldu. Ancak Kanun'un bu zorunluluğunun yürürlüğe girmesi,

kamu işyerleri ve 50 altı işçi çalıştıran az tehlikeli sınıftaki işyerleri için iki yıl, 50'den az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri içinse bir yıl erteleniyor. Hem bu sorunlu alanların sorunlu olduğunu kabul ederek kapsam altına alıp hem de uygulamayı ertelemenin arkasında yatan nedenler nelerdir merak ediliyor doğrusu.

New Work Health and Safety Act* Expected Act Enacted!

The Nr. 6331 WHS Act 6331 was published after being attested by the President in the Official Gazette dated 30 June 2012 and 28339 number and we had an official cherubic act. Since 2008 and as of the date of first publication of our magazine, we have reported numerous news events about the draft laws and works, we received the opinions of the respective bodies, and we evaluated the drafts. When we review the period from that day to present, we see that, even though the finalized version of the act has been subject to significant change in terms of scope, it does not contain satisfactory provisions when the 7-year discussion process is assessed.

¹Arme Akademi, info@gokhankucuk.av.tr

² ÖNLEM İSG, Yangın, Acil Durum, Çevre ve Risk Yönetimi Dergisi, 25. Sayı

Uygulamayı erteliyoruz demek ertelenen süre boyunca ölümleri ve meslek hastalıklarını kabul ediyoruz demek oluyor ki bu da anlamlı bir kabul olarak görülmüyor. Kanun'un en anlamlı olan maddesinin de erteleme ile yürürlüğe girecek olması Kanun'un heyecanını ve anlamını kaybetmesine neden oluyor.

Ayrıca kapsama alınmayan ev hizmetleri ve hükümlü ve tutuklulara yönelik infaz hizmetleri sırasında, iyileştirme kapsamında yapılan işyurdu, eğitim, güvenlik ve meslek edindirme faaliyetleri de eksik kalan bir yan olarak görünüyor. Özellikle ev hizmetlerinde ölümlü iş kazası oranı bir hayli fazla. Sanırız bu işlerle hayatını kazananların iş güvenliği pek önemsenmiyor olacak ki kapsam altına alınmamış.

**

Kanun'un en anlamlı olan maddesinin de erteleme ile yürürlüğe girecek olması Kanun'un heyecanını ve anlamını kaybetmesine neden oluyor. Kapsama alınmayan ev hizmetleri de eksik kalan bir yan olarak görünüyor.

**

Sonunda işyeri hemşirelerinin adı konu

Her zaman İSG alanı açısından ortak çalışmanın önemi ne vurgu yapar işyeri hemşirelerinin de bu alan için çok önemli görevler üstlendiklerini belirtiriz. Buna karşın önümüze gelen bütün taslaklarda ısrarla işyeri hemşirelerinin adı yoktu. Nihayet bu Kanun'la birlikte bir anlamda görmezden gelme olan bu durum düzeltildi ve işyeri hemşirelerinin de adı konulmuş oldu.

Gerçi tanımlarda geçmesine rağmen ilgili maddede hala diğer sağlık personeli olarak tanımlanmış ancak bu da bir gelişmedir diyerek bu durumun da düzeltileceğini ümit ettiğimizi belirtmek isteriz.

İş kazası tanımı

İş kazası kavramı 5510 sayılı Kanun'dan farklı olarak İSG Kanunu'nda da tanımlanıyor.

İSG Kanunu'nda iş kazası; 'işyerinde veya işin yürütümü nedeniyle meydana gelen, ölüme sebebiyet veren veya vücut bütünlüğünü ruhen ya da bedenen özre uğratan olay' olarak tanımlanıyor. İki farklı yerde iş kazası tanımı bulunması uygulamada bir soruna neden olacak mı bunu Kanun yürürlüğe girdikten sonra göreceğiz.

Geçici süreyle C'ler tehlikeli sınıfa, B'ler çok tehlikeli sınıfa

Şu an yürürlükte olan 27 Kasım 2010 tarihli 'İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik'de de geçici madde olarak yer alan ancak sonradan Danıştay tarafından iptal edilen madde, Kanun ile tekrar yürürlüğe giriyor. Buna göre Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 3 yıl süre ile C sınıfı iş güvenliği uzmanları Tehlikeli sınıftaki işyerlerine B sınıfı iş güvenliği uzmanları da Çok Tehlikeli sınıftaki işyerlerine bakabilecek. Bu durum şu an yetersiz olan A ve B sınıfı uzman açığını kapatmak için getiriliyor ancak bu durum 'madem bu sınıflar birbirlerine geçici de olsa bakabiliyorlar neden bir sınıflama koyuluyor' sorusunu da akıllara getiriyor.

Eski belgeler ve eğitimler geçerli

Alanın en büyük sorunlarında bir tanesi olan, yıllarca çalıştığı halde sertifikaları geçersiz sayılan iş güvenliği uzmanlarının ve işyeri hekimlerinin durumu, Kanun ile düzeltiliyor. Eski sertifikalar bir yıl içerisinde başvurulursa yenilenebilecek. Ancak bunun için bir eğitim vb. öngörülmüyor mu şu an Kanun'da belirtilmemiş. Uygulama sanırız çıkarılacak yönetmeliklerle tariflenecek.

Ayrıca eski yönetmeliklere göre eğitim alan ancak eğitimleri geçersiz sayılan uzman ve hekimlerin de eğitimleri geçerli sayılacak ve sınava girme hakları olacak.

Aslında Bakanlık kendi eliyle mağdur ettiği bu kişileri Kanun ile bir nebze olsun rahatlatmış oluyor.

**

İşyeri başına ne kadar destek sağlanacağı net değil ancak 10'dan az çalışanı olan bir milyondan fazla işyeri olduğu düşünülürse bu desteğin SGK'ya ciddi oranda maliyet getireceği açık.

**

10'dan az çalışanı olan işyerlerine devlet desteği

Kanun ile kamu kuruluşları hariç 10'dan az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerine devlet desteği getiriliyor. Bu destek gerekirse Bakanlar Kurulu kararı ile az tehlikeli işyerlerine de genişletilebilecek. Bu destekte oluşacak giderlerin, iş kazası ve meslek hastalığı bakımından kısa vadeli sigorta kolları için toplanan primlerden kaynak aktarılacak suretiyle, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından finanse edileceği belirtiliyor.

Bu maddenin de yürürlüğe girmesi bir yıl sonra ancak bu desteğin nasıl organize edileceği Kanun'da belirtilmemiş.

Bahsedilen kısa vadeli sigorta kolları primi, yapılan işin iş kazası ve meslek hastalığı bakımından gösterdiği tehlikenin ağırlığına göre tespit ediliyor. İş kolları tehlikenin ağırlığına göre sınıflara, bu sınıflar da özel iş şartlarına ve tehlikeyi önlemek için alınmış olan tedbirlere göre derecelere ayrılıyor. Her işyeri % 1 ile % 6,5 arasında değişen orana göre bu primi yatırıyor. Tehlike sınıfı arttıkça prim yüzdesi de artıyor.

İşyeri başına ne kadar destek sağlanacağı net değil ancak 10'dan az çalışanı olan bir milyondan fazla işyeri olduğu düşünülürse bu desteğin SGK'ya ciddi oranda maliyet getireceği açık. Bu desteğin verilmiş şekli nasıl olacak, şartları ne olacak, ne kadar süreyle destek sağlanacak gibi soruların acilen cevaplanması şart. Bir müddet sonra 'biz bu maliyeti karşılayamayız, destek maddesinde değişikliğe gideceğiz' söylemine hazır olmak gerek sanırız.

İhmali olan uzmanlar ve hekimlerin yetki belgeleri askıya alınacak

Kanun'un 8. maddesi 3. ve 4. fıkraları ile '**hizmet sunan kuruluşlar ile işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanları, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yürütülmesindeki ihmallerinden dolayı, hizmet sundukları işverene karşı sorumludur**' ve '**çalışanın ölümü veya maluliyetiyle sonuçlanacak şekilde vücut bütünlüğünün bozulmasına neden olan iş kazası veya meslek hastalığının meydana gelmesinde ihmali tespit edilen işyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanının yetki belgesi askıya alınır**' hükümleri getiriliyor. Bu madde iş güvenliği uzmanları ve hekimler tarafından tepkiyle karşılandı. Elbette ki her işte özellikle de İSG gibi insan hayatı söz konusu olan bir işte çalışan kişilerin sorumluluğunun farkında olarak ona göre davranması gerekmektedir.

Ancak mevcut haliyle uzmanların ve hekimlerin mesleki bağımsızlıkları ve iş güvenceleri tam olarak sağlanamıyorken, sahada uygulamaları hayata geçirme konusunda işverenle birçok zorluk yaşanırken bu maddenin getirileri ciddi olacaktır. Buna karşı uzmanların ve hekimlerin uygulamaların hayata geçirilmesi konusunda gerekirse iş güvencelerini de arka plana alarak işverene karşı baskı kurması ve bütün sorunların çözümü konusunda bastırıyor olmaları gerekiyor.

Ancak uzmanın ve hekimin de insan olduğu, bazı eksik noktaları tespit edememe (özellikle mevcut çalışma süreleri düşünüldüğünde) gibi durumlarını da göz önüne almak gerekir sanırız.

Sektörel düzenleme yapılabilecek

Kanun'un 8. Maddesi 5. Fıkrasında 'Bakanlık, iş güvenliği uzmanlarının ve işyeri hekimlerinin görevlendirilmesi konusunda sektörel alanda özel düzenleme yapabilir' ibaresi yer alıyor. Buradaki sektörel düzenlemeden kasıt nedir, nasıl uygulanacak bir bilgi bulunmuyor. Bu ibarenin ne ifade ettiğinin de daha ayrıntılı açıklanması zorunlu görünmüyor.

Yayın zorunluluğu geliyor

Kanun'da yer alan 36. madde ile iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yayın zorunluluğu getiriliyor. Madde ile 'Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyolar; ayda en az altmış dakika iş sağlığı ve güvenliği, çalışma hayatında kayıt dışılığın önlenmesi, sosyal güvenlik, işçi ve işveren ilişkileri konularında uyarıcı ve eğitici mahiyette yayınlar yapmak zorundadır. Bu yayınlar, asgari otuz dakikası 17:00-22:00 saatleri arasında olmak üzere, 08:00-22:00 saatleri arasında yapılır ve yayınların kopyaları her ay düzenli olarak Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna teslim edilir. Bu saatler dışında yapılan yayınlar, aylık altmış dakikalık süreye dahil edilmez. Bu programlar, Bakanlık ve bağlı ve ilgili kuruluşları, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ile ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ile bilimsel kuruluşlar, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları veya sivil toplum kuruluşları tarafından hazırlanır veya hazırlatılır. Hazırlanan programların, Bakanlığın olumlu görüşü alındıktan sonra Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından radyo ve televizyonlarda yayınlanması sağlanır.

Bu madde kapsamında yapılan yayınlar için herhangi bir bedel ödenmez. Bu yayınların ve sürelerinin denetimi Radyo ve Televizyon Üst Kurulunca yapılır.' hükmü getiriliyor. Bu zorunluluk 60 dk. gibi kısa bir süre ile sınırlandırılmış olsa da iş sağlığı ve güvenliği alanının toplumun gündemine girmesini sağlamak açısından yararlı olacaktır kesin. Umarız bu tür programlar bir an önce başlatılarak, konunun kamuoyu gündemine daha sık gelmesi sağlanır.